

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ เป็น วิทยาลัยสงฆ์ ลำดับที่ ๔ ในส่วนงานระดับวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ได้ยึดหลักการบริหารงานกระจายอำนาจและปรัชญาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีการปกครองตนเองเกิดประโยชน์สูงสุด ตามหลักธรรมมาภิบาล เพื่อความเป็นอิสระคล่องตัวประสิทธิภาพในการดำเนินงาน สามารถพัฒนาองค์กรและระบบงานที่เหมาะสมกับพันธกิจของมหาวิทยาลัยและสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดแต่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการบริหารสอดคล้องกับพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๔๐ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มุ่งปฏิบัติการกิจหลักสำคัญ ในฐานะสถาบันอุดมศึกษาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล โดยจัดการเรียนการสอนในลักษณะของการนำความรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ ให้เกิดเป็นองค์ความรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาจิตใจและสังคมของคนในชาติอย่างทั่วถึง ซึ่งมีพันธกิจที่สำคัญ ๕ ด้าน ดังนี้

๑) มุ่งเน้นการสร้างบัณฑิตให้มีภูมิคุ้มกัน มีคุณธรรม จริยธรรม ทักษะทางปัญญา มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความรับผิดชอบ มีทักษะการวิเคราะห์เชิงคณิตศาสตร์ และการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ทุกแห่งทั่วโลก

๒) มุ่งส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าวิจัยให้ก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนามนุษย์ สังคมและสิ่งแวดล้อม ให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสมดุลและสันติสุข รวมทั้งการสร้างเครือข่ายกับสถาบันที่มีชื่อเสียงทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักวิจัยให้ก้าวไปสู่ความเป็นสากล

๓) มุ่งเน้นการให้บริการทางวิชาการในรูปแบบที่หลากหลาย มีการบริหารเพื่อให้พัฒนาพระพุทธศาสนา พัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน มีความมุ่งมั่นในการให้บริการวิชาการทางพระพุทธศาสนาแก่คณะสงฆ์และสังคม รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ และความร่วมมืออันดีระหว่างพุทธศาสนิกชนในระดับชาติและนานาชาติ

๔) มุ่งส่งเสริมการศึกษามหาบัณฑิตทางวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมในประชาคมโลกด้านพระพุทธศาสนา โดยการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสังคมไทย เป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ เพื่อนำไปสู่การรักษาความแตกต่างทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันในประชาคมโลกอย่างมีเอกลักษณ์และศักดิ์ศรี เพื่อเป็นการสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับบุคคล องค์กรและสังคม

๕) ปรับปรุงโครงสร้างองค์กร ปรับปรุงกฎระเบียบ การบริหาร และพัฒนาบุคลากร ให้เกิดการบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยยึดหลักการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิ

บาล วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มี หน่วยวิทยบริการในสังกัด จำนวน ๓ หน่วย ประกอบด้วย

๑) หน่วยวิทยบริการฯ วัดหนองขุนชาติ จังหวัดอุทัยธานี ตั้งอยู่วัดหนองขุนชาติ เลขที่ ๑๑๔ หมู่ ๑ ตำบลหนองสรวง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ๖๑๑๑๐ ปีการศึกษา ๒๕๕๐ เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ในปีการศึกษา ๒๕๕๑ เปิดสอนหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ จัดการเรียนการสอนในสาขาต่างๆ ดังนี้

ระดับปริญญาตรี ๒ สาขาวิชา ได้แก่

(๑) สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ภาคปกติ (รับเฉพาะพระภิกษุ – สามเณร จำนวน ๕๐ รูปเรียน วันจันทร์ – วันศุกร์ เวลา ๐๙.๐๐ น. – ๑๗.๐๐ น.

(๒) สาขาวิชารัฐศาสตร์ (เอกการปกครอง) ภาคพิเศษ (รับบุคคลทั่วไป จำนวน ๕๐ คน) เรียน วันเสาร์ – อาทิตย์ เวลา ๐๘.๓๐ น. – ๑๗.๓๐ น.

ระดับประกาศนียบัตร ๑ หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรประกาศนียบัตรการบริหารกิจการคณะสงฆ์ (ป.บส.) รับเฉพาะพระภิกษุ จำนวน ๕๐ รูป

๒) หน่วยวิทยบริการฯ วัดพระบรมธาตุ จังหวัดกำแพงเพชร ตั้งอยู่ภายในวัดพระบรมธาตุ พระอารามหลวง เลขที่ ๑๕ หมู่ที่ ๓ ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร รหัสไปรษณีย์ ๖๒๐๐๐ ปีการศึกษา ๒๕๕๑ เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ปีการศึกษา ๒๕๕๒ ได้ทำการขออนุมัติเปิดหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ต่อมาปีการศึกษา ๒๕๕๔ ได้ขออนุมัติหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ (เอกบริหารรัฐกิจ) และต่อมาปีการศึกษา ๒๕๕๕ ได้ปรับหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ (เอกบริหารรัฐกิจ) เป็น หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ หน่วย วิทย บริการฯ จังหวัดกำแพงเพชร จัดการเรียนการสอนในสาขาต่างๆ ดังนี้ระดับปริญญาตรี ๒ สาขาวิชา ได้แก่

(๑) สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ภาคปกติ (รับเฉพาะพระภิกษุ – สามเณร จำนวน ๖๐ รูป) เรียน วันจันทร์ – วันพุธ เวลา ๐๙.๐๐ น. – ๑๗.๐๐ น. มีผู้สำเร็จการศึกษาแล้วจำนวน ๓ รุ่น คือ พธ.บ.๕๙, พธ.บ.๖๐, และกำลังปฏิบัติศาสนกิจ พธ.บ.๖๑

(๒) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาคพิเศษ (รับพระภิกษุ – สามเณร และบุคคลทั่วไป จำนวน ๖๐ รูป/คน) เรียน วันเสาร์ – วันอาทิตย์ เวลา ๐๘.๐๐ น. – ๑๗.๓๐ น. มีผู้สำเร็จการศึกษาแล้วจำนวน ๒ รุ่น คือ พธ.บ.๖๐, และกำลังปฏิบัติศาสนกิจ พธ.บ.๖๑

ระดับประกาศนียบัตร ๑ หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรประกาศนียบัตรการบริหารกิจการคณะสงฆ์ (ป.บส.) รับเฉพาะพระภิกษุจำนวน ๕๐ รูป

๓) หน่วยวิทยบริการฯ วัดพิกษะวันโชติการาม จังหวัดพิจิตร ตั้งอยู่ภายในวัดพิกษะวันโชติการาม ตำบลตะพานหิน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ปีการศึกษา ๒๕๕๑ เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ปีการศึกษา ๒๕๕๒ ได้ทำการขออนุมัติเปิดหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ปีการศึกษา ๒๕๕๔ ได้ทำการขออนุมัติเปิดหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ (เอกบริหารรัฐกิจ) และต่อมาปีการศึกษา ๒๕๕๕ ได้ปรับหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ (เอกบริหารรัฐกิจ) เป็น หลักสูตรพุทธศาสตร

บัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ หน่วยวิทยบริการฯ จังหวัดพิจิตร จัดการเรียนการสอนในสาขาต่างๆ ดังนี้ ระดับปริญญาตรี ๒ สาขาวิชา ได้แก่

(๑) สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ภาคปกติ_(รับเฉพาะพระภิกษุ – สามเณร จำนวน ๕๐ รูปเรียน วันจันทร์ – วันศุกร์ เวลา ๐๙.๐๐ น. – ๑๗.๐๐ น.

(๒) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาคปกติ_(รับบุคคลทั่วไป จำนวน ๕๐ คน) เรียน วันจันทร์ – วันศุกร์ เวลา ๐๙.๐๐ น. – ๑๗.๐๐ น. ภาคพิเศษ (รับบุคคลทั่วไป จำนวน ๕๐ คน) เรียน วันเสาร์ – อาทิตย์ เวลา ๐๘.๓๐ น. – ๑๗.๓๐ น.

ระดับประกาศนียบัตร ๑ หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรประกาศนียบัตรการบริหารกิจการคณะสงฆ์ (ป.บส.) รับเฉพาะพระภิกษุ จำนวน ๕๐ รูป

ปัจจุบันหน่วยวิทยบริการในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ทั้ง ๓ แห่ง มีสถานที่ตั้งอยู่ภายในวัด ซึ่งเป็นถือเป็นศูนย์รวมศาสนาและจิตใจของประชาชน โดยมีพระสงฆ์เป็นศาสนทายาททางศาสนา ในการแสดงบทบาทต่างๆ เป็นผู้นำทางจิตใจของประชาชน เป็นศูนย์รวมแห่งความเคารพ เชื่อถือ และร่วมมือกันให้เกิดความสามัคคีความเป็นระเบียบเรียบร้อย นอกจากนี้พระสงฆ์ยังมีบทบาทสำคัญในการควบคุมทางสังคมในระดับ ประเทศด้วย เพราะพระสงฆ์เป็นที่เคารพนับถือของบุคคลทุกชั้นในสังคม ที่สามารถนำหลักธรรมมาพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน และให้เกิดสันติสุขแก่สังคม เพื่อให้พระภิกษุ สามเณร และประชาชนทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจในคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตลอดจนได้ศึกษาพุทธประวัติของพระศาสดาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และควบคู่ไปกับการศึกษา พัฒนาความรู้ทางวิชาการของศาสตร์สมัยใหม่ในสาขาต่างๆ อันจะนำไปสู่การพัฒนาตน สังคมและชุมชน นอกจากนั้นยังสามารถนำความรู้ที่ได้มาเผยแผ่แก่พุทธศาสนิกชนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสืบทอดพระพุทธศาสนาให้คงอยู่สืบไป ในการบริหารจัดการจุดหมายที่สำคัญอยู่ที่ความต้องการให้บรรลุลดประสงฆ์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลอยู่เสมอ

ในโลกยุค “สังคมแห่งการเรียนรู้ ยุคโลกาภิวัตน์และยุคแห่งการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑” หน่วยวิทยบริการในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จะต้องปรับตัวเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ และเปลี่ยนวิธีการทำงานใหม่ มิฉะนั้นจะไม่สามารถแข่งขันกับหน่วยงานอื่นได้ในสังคมโลก ความเจริญก้าวหน้าด้านต่างๆ ทำให้โลกนี้มีความสลับซับซ้อนขึ้นอย่างมากมาย การที่หน่วยวิทยบริการในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจะสร้างผลสัมฤทธิ์หรือสร้างผลกระทบแก่สังคมหรือประชาชนได้ จะต้องเปลี่ยนวิธีคิด และวิธีทำงานจากเอาหน่วยงานของตนเป็นหลัก ไปเป็นเน้นความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ที่เป็นภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคการศึกษา ภาคประชาชน และสังคม ดังนั้นพลังหลักในการทำงานคือการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องยกระดับ ด้านการวางแผน (Planning) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำ การคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะมผลกระทบต่อธุรกิจ และกำหนดขึ้นเป็นแผนปฏิบัติงานหรือวิถีทางที่จะปฏิบัติเอาไว้เพื่อเป็นแนวทางของการทำงานในอนาคต ด้านการจัดการองค์การ (Organizing) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่ผู้บริหารจำต้องจัดให้มีโครงสร้างงานต่างๆ และอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องจักร สิ่งของ และตัวคน อยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมในอันที่จะช่วยให้งานองค์การบรรลุผลสำเร็จได้ ด้านการบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) หมายถึง หน้าที่ในการสั่งการงานต่าง ๆ ของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ซึ่งจะกระทำให้

ผลสำเร็จด้วยดี โดยที่ผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีจะเข้าใจคนงานของตน จะต้องเข้าใจถึงข้อตกลงในการทำงานของคนงานและองค์การที่มีอยู่รวมถึงจะต้องมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิดทั้งขึ้นและลง นอกจากนี้ยังต้องทำการประเมินโครงสร้างขององค์การและผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของตนเป็นประจำอีกด้วย หากโครงสร้างขององค์การที่เป็นอยู่ไม่เหมาะสมก็จำเป็นต้องปรับปรุงเช่นเดียวกัน ถ้าอยู่ใต้บังคับบัญชาคนใดหย่อนประสิทธิภาพ การไล่ออกเพื่อปรับปรุงกำลังคนที่มีอยู่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นก็เป็นสิ่งจำเป็นต้องทำ ด้านการประสานงาน (Coordinating) หมายถึง ภาระหน้าที่จะต้องเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้ และกำกับให้ไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน ด้านการควบคุม (Controlling) หมายถึง ภาระหน้าที่ในการที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำไปนั้นสามารถเข้ากันได้กับแผนที่ได้วางไว้

หน่วยวิทยบริการในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ทั้ง ๓ แห่ง เป็นหน่วยงานการศึกษาที่จัดการศึกษานอกที่ตั้งที่จัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาภายใต้การกำกับของวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ดังนั้นจึงมีบริบทขององค์กรที่แตกต่างกัน คือ ต่างบุคคล ต่างสถานที่ ต่างวัฒนธรรม ต่างสภาพแวดล้อม และต่างผู้บริหาร ที่มีการบริหารแตกต่างกันขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารแต่ละหน่วยจะกำหนดนโยบายและทิศทางในการบริหารจัดการและพัฒนาองค์การให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร โดยเฉพาะกระบวนการบริหารจัดการ จึงทำให้หน่วยวิทยบริการในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีประสิทธิภาพการบริหารจัดการแต่ละแห่งที่แตกต่างกัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว การบริหารจัดการหน่วยวิทยบริการในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มีทักษะในการบริหารงานและเป็นผู้ที่นำวิสัยทัศน์ ความเข้มแข็ง และความคิดสร้างสรรค์มาสู่งานที่ต้องรับผิดชอบ โดยเฉพาะการนำความคิดใหม่ ๆ และความเชื่อในการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์มาสู่สถานศึกษาให้มีคุณภาพ มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน โดยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการ คือ หลักสัปปริสธรรม ๗ ซึ่งเป็นธรรมของสัตบุรุษคุณสมบัติของคนดี คือ ความรู้จักเหตุ ความรู้จักผล ความรู้จักตน ความรู้จักประมาณ และ ความรู้จักกาล ความรู้จักชุมชน และ ความรู้จักบุคคลในการบริหารจัดการโดยเฉพาะการนำมาใช้เพื่อดูแลและปกครองบุคลากร ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของหน่วยวิทยบริการ ผู้วิจัยเห็นว่าการนำหลักการบริหารเชิงพุทธโดยเฉพาะหลักสัปปริสธรรม ๗ มาใช้เป็นหลักในการบริหารจัดการหน่วยวิทยบริการในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์จะเป็นแนวทางที่ดีในการพัฒนาปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการหน่วยวิทยบริการในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยนำ หลักสัปปริสธรรม ๗ มาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการ เพื่อเปรียบเทียบ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และศึกษาปัญหาและอุปสรรค ของหน่วยวิทยบริการในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมในการบริหารจัดการ ของหน่วยวิทยบริการในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมในการบริหารจัดการ ของหน่วยวิทยบริการในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมในการบริหารจัดการ ของหน่วยวิทยบริการในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมในการบริหารจัดการ ของหน่วยวิทยบริการในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ ผลเปรียบเทียบการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมในการบริหารจัดการ ของหน่วยวิทยบริการในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นอย่างไร

๑.๓.๓ ปัญหาและอุปสรรค การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมในการบริหารจัดการ หน่วยวิทยบริการในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยควรบริหารจัดการมีอะไรบ้าง

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การศึกษางานวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมในการบริหารจัดการหน่วยวิทยบริการในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาไว้ ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาโดยสังเคราะห์จาก หลักสัปปุริสธรรม ๗ ประการ ได้แก่ ๑) ธัมมัญญตา รู้หลักและรู้จักเหตุ ๒) อตถัญญตา รู้ความมุ่งหมาย และรู้จักผล ๓) อตตัญญตา รู้จักตน ๔) มัตตัญญตา รู้จักประมาณ ๕) กาลัญญตา รู้จักกาล ๖) ปริสสัญญตา รู้จักชุมชน และรู้จักถิ่น ๗) ปุคคลปโรปรัญญตา รู้จักบุคคล^๑

^๑ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๒๗๖.

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

๑) ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ สถานภาพการครองเพศ อายุ ระดับการศึกษา บทบาทหน้าที่ในสถานศึกษา

๒) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ของหน่วยวิทยบริการในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยผู้วิจัยสังเคราะห์จาก หลักสัปปุริสธรรม ๗ ประการ ได้แก่ ๑) อัมมัญญตา รู้หลักและรู้จักเหตุ ๒) อัตถัญญตา รู้ความมุ่งหมาย และรู้จักผล ๓) อุตตัญญตา รู้จักตน ๔) มัตตัญญตา รู้จักประมาณ ๕) กาลัญญตา รู้จักกาล ๖) ปริสสัญญตา รู้จักชุมชน และรู้จักถิ่น ๗) ปุคคลปโรปรัญญตา รู้จักบุคคล^๒

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การศึกษาในครั้งนี้ได้กำหนดประชากร (Population) ผู้ให้ข้อมูล ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และ นิสิต หน่วยวิทยบริการในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทั้ง ๓ แห่ง ประกอบด้วย ๑) หน่วยวิทยบริการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ณ วัดหนองขุนชาติ จังหวัดอุทัยธานี ๒) หน่วยวิทยบริการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ณ วัดพระบรมธาตุ จังหวัดกำแพงเพชร ๓) หน่วยวิทยบริการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ณ วัดพฤกษ์วันโชติการาม จังหวัดพิจิตร ซึ่งมีจำนวน ๗๖๓ รูป/คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๙ รูป/คน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากำหนดพื้นที่ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ หน่วยวิทยบริการในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ทั้ง ๓ แห่งประกอบด้วย

- ๑) หน่วยวิทยบริการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ณ วัดหนองขุนชาติ จังหวัดอุทัยธานี
- ๒) หน่วยวิทยบริการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ณ วัดพระบรมธาตุ จังหวัดกำแพงเพชร
- ๓) หน่วยวิทยบริการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ณ วัดพฤกษ์วันโชติการาม จังหวัดพิจิตร

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านเวลา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้กำหนดระยะเวลาตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๕๘ ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๕๙ เป็นระยะเวลารวม ๖ เดือน

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๗๖

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยทางประสิทธิภาพการบริหารจัดการหน่วยวิทยบริการในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์ นครสวรรค์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานในการวิจัยดังนี้

๑.๕.๑ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการหน่วยวิทยบริการในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์ นครสวรรค์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แตกต่างกันไป

๑.๕.๒ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพการครองเพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการหน่วยวิทยบริการในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์ นครสวรรค์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แตกต่างกันอย่างไ

๑.๕.๓ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการหน่วยวิทยบริการในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์ นครสวรรค์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แตกต่างกันอย่างไ

๑.๕.๔ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการหน่วยวิทยบริการในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์ นครสวรรค์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แตกต่างกันอย่างไ

๑.๕.๕ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีบทบาทหน้าที่ในสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการหน่วยวิทยบริการในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์ นครสวรรค์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แตกต่างกันอย่างไ

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การบูรณาการ หมายถึง การเชื่อมหรือประสานกับสิ่งอื่น ในที่นี้หมายถึง การเชื่อมประสานระหว่างหลักสูตรปฐพีธรรมเข้ากับการบริหารจัดการของหน่วยวิทยบริการในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์ เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ในการพัฒนาองค์กร

การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานใดๆ ของหน่วยงานและหรือ เจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวกับคนสิ่งของและหน่วยงานโดยครอบคลุมตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

หน่วยวิทยบริการ หมายถึง ส่วนงานของวิทยาลัยสงฆ์ นครสวรรค์ที่จัดการศึกษาที่นอกที่ตั้งของวิทยาลัยสงฆ์ นครสวรรค์เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนแก่นิสิตที่อยู่ไกลได้แก่ หน่วยวิทยบริการวิทยาลัยสงฆ์ นครสวรรค์ จังหวัดอุทัยธานี หน่วยวิทยบริการวิทยาลัยสงฆ์ นครสวรรค์ จังหวัดกำแพงเพชร และหน่วยวิทยบริการวิทยาลัยสงฆ์ นครสวรรค์ จังหวัดพิจิตร

วิทยาลัยสงฆ์ หมายถึง วิทยาลัยสงฆ์ นครสวรรค์

สัปปุริสธรรม ๗ หมายถึง หลักธรรมที่สามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการได้อย่างสมบูรณ์แบบ นำพาประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับตนและสังคมเป็นธรรมของสัตบุรุษ คุณสมบัติของคนดี ธรรมของผู้ดี มี ๗ ประการประกอบด้วย

๑) รั้งมัญญูตา หมายถึง การบริหารจัดการด้วยความเป็นผู้รู้จักเหตุ เช่น รู้จักกฎระเบียบ ข้อบังคับและหลักเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย

๒) อุตัญญูตา หมายถึง การบริหารจัดการงานด้วยความเป็นผู้รู้จักผล เช่น รู้จักว่าควรดำเนินการอย่างไรตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย

๓) อัตัญญูตา หมายถึง การบริหารจัดการด้วยความเป็นผู้รู้จักตน เช่น รู้ว่าตนเองมีบุคลากร มีความรู้ความสามารถ ความถนัด ทางด้านไหน

๔) มัตตัญญูตา หมายถึง การบริหารจัดการด้วยความเป็นผู้รู้จักประมาณ เช่น รู้จักความพอเหมาะ พอดี ในการดำเนินตามนโยบายและแผน

๕) กาลัญญูตา หมายถึง การบริหารจัดการด้วยความเป็นผู้รู้จักกาล เช่น รู้กาลเวลาอันเหมาะสม รู้ระยะเวลาที่จะต้องดำเนินการตามภาระหน้าที่ต่างๆ

๖) ปริสัญญูตา หมายถึง การบริหารจัดการด้วยความเป็นผู้รู้จักชุมชน เช่น ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทำตัวเข้ากับสังคมได้โดยถูกต้องตามทำเนียมประเพณีและแนวทางประพฤติตนต่อชุมชน ได้เหมาะสม

๗) บุคคลปโรปรัญญูตา หมายถึง การบริหารจัดการด้วยความเป็นผู้รู้จักบุคคล เช่น รู้ความแตกต่างแห่งบุคคลว่ามีความสามารถ มีคุณธรรมและส่งเสริมบุคคลได้ตรงตามความต้องการเพื่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมในการบริหารจัดการ ของหน่วยวิทยบริการในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑.๗.๒ ทำให้ทราบเปรียบเทียบการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมในการบริหารจัดการ ของหน่วยวิทยบริการในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑.๗.๓ ทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรค การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมในการบริหารจัดการ ของหน่วยวิทยบริการในสังกัดวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑.๗.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการหน่วยวิทยบริการอื่นๆ ของ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยต่อไป